

OBNOVA HRVATSKO-SLOVENSКИH PREGOVORA O NERIJEŠENIM SPOROVIMA

Nacionalni interesi na Jadranu brane se u Savudrijskoj vali

Piše: Višnja Starešina
visnja.staresina1@zg.htnet.hr

Hrvatska je dosad pokazala da se nije u stanju usprotiviti slovenskom nastojanju da protupravno prisvoji dio hrvatskog teritorija

Gledajući iz perspektive prelijepe i zasad očuvane uvale u kojoj se smjestila šipanska luka, na pitanje razgraničenja u Savudrijskoj vali, odnosno Piranskom zaljevu, djelomično dijelim strahove hrvatske oporbe zbog navodne obnove hrvatsko-slovenskih pregovora o još neriješenim sporovima između dviju država. Ne, ne vjerujem da bi se više bilo koja hrvatska vlada mogla upustiti u pregovore o samom razgraničenju u Savudrijskoj vali/Piranskom zaljevu. Ali, s obzirom na to da na razgraničenje u Savudrijskoj vali/Piranskom zaljevu gledam uz pomoć nedavno objavljene knjige Zaštita Jadrana dr. Davora Vidasa, moja zabrinutost za rezultat bilo kojih hrvatskih pregovora načelne je prirode. Jer, ako hrvatska država trpi slovenske političke pljuske u sporu u kojem su apsolutno svi pravni argumenti na hrvatskoj strani, pitam se što možemo očekivati u pregovorima i sporovima u kojima nam karte nisu tako idealno složene?

Pregled slučaja 'Piranski zaljev' u knjizi dr. Vidasa pokazuje da Slovenija ima čvrst cilj – uzeti dio hrvatskoga podmorja koje joj prema međunarodnom pravu - ne pripada. U Memorandumu iz 1993. svoj zahtjev za izlaz na otvoreno more potkrepljuju argumentom da je to nužno za 'preživljavanje slovenskog naroda' i 'pravo komuniciranja sa svijetom'. U sljedećih sedam godina taj slovenski izlaz na otvoreno more, ne samo morem već i njegovim dnom, širi se čak do Vrsara. Tu su verziju ispregovarali tadašnji premijeri Račan i Drnovšek, ali sporazum nikad nije potpisan. Slijedom nepostojećeg sporazuma, proglašava svoje tri ribolovne zone, pri čemu je treća duboko pred hrvatskom obalom. Bivši predsjednik Kučan uvjerava hrvatsku javnost kako bi rješavanje graničnog spora pred međunarodnim sudom bila 'kapitulacija politike', nešto neeuropski.

Istodobno, znajući da su njezine pretenzije za hrvatskim podmorjem protivne međunarodnom pravu, Slovenija se izjavom tajništva EU izuzela iz nadležnosti međunarodnih sudova u Haagu i Hamburgu u sporovima prema moru. Nadležnost tih sudova u sporovima oko mora izrijeком su prihvatile sve 'stare' članice EU i neke nove, dakle, sve ono što zo-

vemo Europom. Jedino Slovenija prihvaća samo arbitražu. Nakon što izabere arbitra. Dok bježi od međunarodnog prava, poduzima diplomatsku inicijativu u EU i UN-u, optužuje Hrvatsku da joj brani izlaz na otvoreno more, pridobiva za svoju argumentaciju i ugledne svjetske medije. Tako će New York Times objasniti svojim čitateljima da Hrvatska priječi Sloveniji prolaz do međunarodnih voda, što osobito šteti Luci Kopar. Promet Luke Kopar je od raspada Jugoslavije tri puta povećan. No u čemu je tu problem? U Sloveniji? Ne nego u Hrvatskoj, koja se nije u stanju usprotiviti slovenskom nastojanju da protupravno prisvoji dio hrvatskog teritorija.

A to je tek početak većega hrvatskog problema. Kad nije u stanju zaštititi svoj interes u maloj Savudrijskoj vali od slovenskih pretenzija, kako će zaštititi Jadran i hrvatske nacionalne interese na Jadranu? Knjiga dr. Vidasa Zaštita Jadrana daje dragocjene odgovore na ključna pitanja zaštite i održivoga razvoja hrvatskog Jadrana, ali i razotkriva tako tragičnu nekompetenciju hrvatske države u osmišljavanju vlastite razvojne strategije (DružbaAdria) i argumentiranju vlastitih inicijativa (gospodarski pojas) tako da budu sukladne europskoj politici. Ali ni to što ne znaju nije najveći problem. Veći je problem što ne žele čuti one koji znaju. I knjiga dr. Vidasa, direktora Pomorskog odjela Instituta Fridtjof u Oslu, nastala je kao rezultat višegodišnjih pokušaja da se člancima i intervjuima u hrvatskim novinama prisili državnu administraciju, one koji ne žele čuti, da sagledaju svoje propuste, da im se pokažu načini zaštite Jadrana i da se upozori na posljedice politike koja Jadran prepušta stihiji i tuđim interesima.

Gledano iz perspektive šipanske luke, takva se politika kratkoročno može pretočiti u pitanje: kako će izgledati uvala kad na njezinoj drugoj strani nikne apartmansko naselje za tisuću ljudi? Dugoročno: čiji će za pedeset godina biti taj jedinstveni otočić na kojem su svoje ljetnikovce gradili najimućniji Dubrovčani? I sasvim aktualno: tko i za koliko (milijuna) eura na vlastitom kontu tako olako prodaje budućnost? ☺

Ako hrvatska država trpi slovenske političke pljuske u sporu u kojem su apsolutno svi pravni argumenti na hrvatskoj strani, pitam se što možemo očekivati u pregovorima i sporovima u kojima nam karte nisu tako idealno složene?

Sloveniji je cilj uzeti dio hrvatskog podmorja koje joj, prema međunarodnom pravu, ne pripada